

'Je hebt het ganzenvirus, of je hebt het niet' (1)

Voor ganzenvangers is een dag nooit mislukt

Evert Hoolwerf draagt de ganzenkooien met behulp van een ouderwets houten juk. Rietstengels camoufleren de ganzenhut in Eemdijk-Noord.

Hoewel het winterse ambacht van ganzenvangen ('ganzenflappen' zeggen ze in Friesland) op z'n retour lijkt, wordt het in de Eem-polder nog altijd volop beoefend. Een van de drie 'hutten' van waaruit de slagnetten worden bediend, is van Evert Hoolwerf ('Evert Barrewiek', geb. 1955). Hij is er bijna iedere dag te vinden. De met rietstengels gecamoufleerde schuilhut is opgebouwd in een weiland te Eemdijk-Noord. Op een vroege woensdagochtend in januari begeven we ons in het pikkedonker naar de hut om een dagje mee te lopen.

Immaterieel erfgoed

Ganzenflappen vindt uitsluitend in Nederland plaats. Verdeeld over zeven vangplekken, 'hutten' genoemd, zijn er in ons land een kleine dertig actieve beoefenaars. Twee schuilhutten staan in Noord-Brabant, twee in Friesland en drie in ons eigen Eemland.

Maar de groep ganzenvangers vergrijsst. 'Het is een uitstervende hobby', weet Bunschoter Wouter Koelewijn (geb. 1962), zelf ook een verwoed ganzenvanger. Hij is tevens secretaris van de Nederlandse

Vereniging van Ganzenvangers. Deze in 1 november 1982 opgerichte club is erop gericht om de vakken-nis van het ganzenvangen te behouden en door te geven aan jongere generaties.

De vangst van (zang)vogels met netten wordt al in de Bijbel beschreven. De eerste melding van ganzenvangen in ons land dateert uit de 15e eeuw. De vogels waren bestemd voor de consumptie (als bron van extra noodzakelijke inkomsten) of werden ge-ruild tegen andere etenswaren. Na wijziging van de jachtwet in 1978 mag dat niet meer. Vanaf die tijd

krijg je van de overheid alleen een vergunning wanneer je ganzen vangt ten dienste van de wetenschap (onderzoek trekroutes) en daarna weer los laat. Alle vangsten worden, na gemeten en gewogen te zijn, voorzien van een metalen pootring. Soms krijgen ze ook nog een felgekleurde kunststof ring mee, een ring die door vogelkijkers gemakkelijk op afstand af te lezen is, dankzij hun professionele telescoopkijkers.

Hoewel het ganzenflappen al eeuwenlang bestaat en inmiddels aangemerkt wordt als 'immaterieel erfgoed', is het bij velen onbekend. Dat komt ook omdat dit ambacht in alle rust, ver van de bewoonde wereld, plaats vindt. En ook nog eens als de kooien op stal staan, dus 's winters en de meesten liever binnen bij de warme kachel blijven.

Van de zeven vangplekken telt de Eempolder er drie. Behalve

1) de hut van **Evert Hoolwerf** op Eemdijk nabij de Westdijk, is dat

2) de hut van **Melis Hooyer** in het weiland van boer

Sjaak Bast ter hoogte van de Vaartweg. Eigenaar Hooyer krijgt hier ondersteuning van **Klaas van Twillert** ('Zwarte Klaas') en zijn broer **Jan van Twillert** ('Jan Poes').

Tenslotte óver de Eem, tegen Eemnes aan, staat

3) een hut in het weiland van Hendrik de Graaf (een telg uit de Spakenburgse 'Tippen'-familie), die bemand wordt door drie gezamenlijke eigenaars: **Wouter Koelewijn** (zoon van 'Jan van Driek van Willem van Dirk'), **Arie Heinen** ('Aoric Knal') en **Tonnie Loman** (Blaricum).

Bij het verschijnen van deze 'Bun Historiael' zit het vangseizoen er weer op; alle schuilhutten zijn weer afgebroken en elders opgeslagen. Omdat de overgebleven kale plek in het weiland wordt ingezaaid met graszaad, is over een paar maanden er niets meer van te zien. Maar in november, als de najaarstrek van vogels op gang komt, begint het te kriebelen bij de ganzenvangers. Dan gaat het opbouwen van hut en vanginstallatie weer van start. De mannen zijn daar zeker een week mee zoet. Zo ging het al eeuwen. Maar voor hoe lang nog?

Op dit schilderij uit de jaren veertig (schilder onbekend) loopt 'Lange Wout' (Wouter Malestein, 1921-1997) met een juk waaraan twee kooien hangen. Het tafereel is kunstig in scene gezet. Links wordt een logkans opgegooid. En rechts halen twee mannen de vangst uit het net.

Voor wie deze natuurhobby wel wat lijkt: je moet beslist een ochtendmens zijn. Rond half acht fietsen we op Eemdijk aan. Bunschoten is allang ontwaakt. Overal is het druk verkeer. Honden worden uitgelaten en in een boom langs de binnengracht zingt zelfs een merel, en dat voor 12 januari! Na de rit door de polder komen we bij de boerderij van Maas Huijgen op Eemdijk 3 aan. Daar duiken we via zijn erf het weiland in.

Wat zijn we blij met onze laarzen. Via een zeer modderig pad - want het heeft dagenlang geregend - lopen we soppend de schuilhut tegemoet. Binnen de omheining van rietstengelschermen klinkt een zacht gesnater. Dat is afkomstig van ruim dertig ganzen, verdeeld over tien kooien. Het zijn zogeheten 'makken', in gevangenschap geboren handtamme lokganzen.